

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 24 Закону
України “Про Державний бюджет України на 2026 рік” щодо компенсації
вартості пошкоджених або знищених товарів»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Унаслідок масованих ракетних та безпілотних атак російської федерації по логістичних центрах і складських комплексах значних збитків зазнали не лише власники цих об'єктів, а й сотні суб'єктів господарювання, які зберігали там власну продукцію або користувалися послугами логістичних операторів. Йдеться про виробників, постачальників, дистриб'юторів, підприємства малого та середнього бізнесу та фізичних осіб – підприємців, які втратили товарні запаси внаслідок ворожих ударів.

У більшості випадків страхові компанії не відшкодовують збитки, завдані воєнними діями, що позбавляє підприємців можливості відновити господарську діяльність власними силами. Втрата товарів і обігових коштів ставить багато підприємств на межу припинення діяльності, створює ризики скорочення робочих місць та зменшення податкових надходжень до бюджету.

Наразі державою проводяться зустрічі переважно з представниками великих торговельних мереж та логістичних компаній. Водночас значна кількість підприємців малого й середнього бізнесу, які також зазнали істотних втрат, фактично залишаються без належної державної підтримки.

Частиною другою статті 24 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» передбачено спрямування визначених цією статтею надходжень спеціального фонду, зокрема, на підтримку внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги. Доцільність та економічний ефект від реалізації цієї програми є сумнівними, особливо в контексті наявності більш нагальних питань.

Чинний напрям не встановлює цільового механізму часткової компенсації вартості товарів, безпосередньо пошкоджених або знищених унаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Запропонований законопроект створить законодавчу підставу для компенсації 50 відсотків вартості таких товарів, а порядок та умови її надання визначатиме Кабінет Міністрів України.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є створення правових і фінансових передумов для часткового відшкодування вартості товарів, пошкоджених або знищених унаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Завданнями законопроекту є зміна одного з напрямів використання надходжень спеціального фонду, встановлення компенсації у розмірі 50 відсотків та запровадження урядового механізму її надання із запобіганням подвійному відшкодуванню.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується у частині другій статті 24 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» замінити напрям підтримки внутрішнього попиту на вітчизняні товари та послуги напрямом компенсації 50 відсотків вартості товарів, пошкоджених або знищених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

Розмір компенсації — 50 відсотків вартості відповідного товару — встановлюється безпосередньо законом.

Інші джерела та напрями використання надходжень, визначені статтею 24 зазначеного Закону, не змінюються.

Прикінцевими положеннями передбачено набрання Законом чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та обов'язок Кабінету Міністрів України у місячний строк затвердити порядок і умови компенсації, визначити її отримувачів, перелік товарів, способи підтвердження втрат і механізм запобігання подвійному відшкодуванню, а також привести нормативно-правові акти у відповідність із Законом.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Відносини у цій сфері регулюються Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» та іншими актами бюджетного законодавства.

Прийняття законопроекту не потребує внесення змін до інших законів України. Для його реалізації Кабінету Міністрів України необхідно прийняти передбачені законопроектом нормативно-правові акти та привести чинні урядові рішення у відповідність із прийнятим Законом.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація Закону не передбачає збільшення затвердженого загального обсягу доходів і видатків Державного бюджету України на 2026 рік та граничного обсягу його дефіциту. Фінансування нового напрямку може здійснюватися виключно в межах фактичних надходжень спеціального фонду та невикористаних і не обтяжених бюджетними зобов'язаннями бюджетних призначень.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2026 року № 157-р на підтримку внутрішнього попиту розподілено 1 175 000 тис. гривень. За офіційними даними за I квартал 2026 року касові видатки за відповідною бюджетною програмою становили 701 901,45 тис. гривень, тому весь розподілений обсяг не є автоматично доступним для компенсації. Фактичний обсяг фінансування визначатиметься з урахуванням виконання бюджету, зареєстрованих зобов'язань і підтвердженої потреби; додаткові джерела покриття законопроектом не передбачаються.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту сприятиме:

частковому відшкодуванню прямих майнових втрат отримувачів компенсації;
відновленню їх майнового стану та спроможності продовжувати діяльність;
підвищенню адресності використання коштів спеціального фонду державного
бюджету;
належному документуванню пошкодження або знищення товарів;
запобіганню подвійному відшкодуванню одних і тих самих втрат.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Разумков Дмитро Олександрович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000978D2E007FE0DC00
Дійсний до: 18.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
1д9/1-2026/187002 від 10.08.2026

2309370